

דף לא.

חומר סימן קז סעיף א'

עין משפט ג.

- א. מצוה על היורשים לפרסר חוב אביהם, וכופין אותם בכך כמו שכופין את אביהם **צ**. ומידינה דגמי אין כופין אותם אלא בהנich קרקעות ולא מטלטליין, אבל אחרי תקנת הגאנונים **ק** כופין אותם גם בהנich מטלטליין ואפי' במלואה ע"פ, ואפי' קנאם אביהם אחר שלוחה ולא כחוב דאייני, שהיורש במקום אביו עומד.
- ב. כופין את היתומים לפרסר חוב אביהם גם ממלהה שהיתה לאביהם ביד אחרים בין גבו **ר** קרקע בין גבו מעות. אם ירשו קרקע ומטלטליין, והיורשים רוצים להגבות קרקע והמלואה רוצה מטלטליין, שומעין ליורשים, **ש** אם לא שכח לו מפורש בשטר שיכול לגבות מטלטליין בין בחיוו בין במותו.
- ג. אם לא ירשו כלום מאביהם, אין חייבים לפרסר חוב אביהם מנכסיהם

- צ**. רמב"ם פי"א מהלכות מלוה הלכה ח' מכתובות צ"א ע"ב מקטינאadarua, ושם פ"ו ע"א וכמ"כ בתוס' שם ד"ה פריעת בע"ח מצוה וכ"כ הרא"ש שם.
- ק**. כ"כ הרא"ש בפרק דרב"ק סי' י"ט וכ"כ הר"ן בשם ר"ח, ורשב"א בתשובה ח"א סי' תתקי"ד. ובתשובה הריב"ש סי' שצ"ב. וכחוב הש"ך בס"ק א' אדם נתנו או מכרו הלווה או היתומים המטלטליין שירשו אין גובין מהם בע"ח גם מדינה דגמי דמתנה קלוקחות, ואין קדימה במטלטליין מבואר בס"י ק"ד סעיף ג' וכמ"ש הרא"ש בקידושין בפ' האומר פ"ג סי' י"ד. ובסעיף ג' בשעו"ע איירוי בקריקעות שאפי' מכרם היורש גובה מהם הבע"ח.
- ר**. כתוב הסמ"ע בס"ק ה' דהה' לא גבו רק הניה שטרי חוב על לוין שלו, הבע"ח מוציא מהיורשים השטרי חוב וגובה מהן, דشرطות נחשבין מטלטליין. וכחוב הש"ך דהה' שהבעל חוב יכול להוציא מדר' נתן מבעל חוב של בעל חוב שלו גם מטלטלי דין. וכחוב בכיאורים ס"ק ב' דכתובה אינה גובה ממלהה שחיבר היורש בעצמו למוריש.
- ש**. שלא תיקנו להכריהם מטלטליין, אלא כאשרין להם קרקע, אבל כשייש להם קרקע דינו במקומו עומד שהמטטלליין שלהם שירשו אינם משועבדים לבעל חוב. טור. וכחוב הש"ך בס"ק ד' דאפי' חפס מטלטליין לא מהני כשרוצים היתומים ליתן לעבע"ח קרקע. וכחוב דכן מוכח מבעל התנותות ודלא כהב"ח בס"י ק"ה סעיף ד' ע"ש.

ואפי' מצוה **ה** אין בכך.

ירש קצת נכסים אין צורך לפרו עללא ממה שירש **א**. ואם אמר אני יורש ואני משלם יבואר בס"י רע"ח אם שומעין לו.

ח"מ סימן פ"ו סעיף א עין משפט ד.

א. לוי שהייבמנה לשמעון, ושמעון חייבמנה לרAOבן, מוצאים מלאי המנה ונותנים אותו לרAOבן **ב**, בין אם נתחייב לוי לשמעון בשעה שלולה מרAOבן, בין נתחייב לו אחראיו זה **ג**, ואין חילוק בין מלוה בשטר **ד** למלוה בע"פ, אלא כיוון שני הלוויות מודדים כל אחד למלה שלו, **מוצאים מלאי ונותנים לרAOבן, ובכל עניין שיתחייב לוי לשמעון ה בין**

ה. כן דעת הרמב"ם בפי"א הלכה ח', וכ"כ רוב הפוסקים.

א. מריב"ש סי' תע"ח.

ב. טור וכרכבי נתן בברייתא בכתבות י"ט ע"א ובכמה מקומות בש"ס. והוכחו התוס' בגיטין ל"ז ע"א ד"ה מדרבי נתן מפלוגתא דאבי ורבא בפסחים ל"א ע"א דהלהנה כרבי נתן, וכן פסק הרמב"ם בפ"ב ממלה הלכה ו.

ג. כתוב הש"ך בס"ק א' שלא כדעת הר"י אור זרוע המובה בהגחות אשרי פרק שור שנגה שמחلك בזה, והביאו הב"י כאן, וכן נראה עיקר וכן פסק המהרש"ל בפ"ד דקמא.

ד. כ"כ בעה"ת בשער נ"א ח"א ס"ה.

ה. בדרך הלוואה מרבי נתן עצמו בכתבות י"ט ע"א, ובדרך מקה וממכר מפסחים ל"א ע"א, ובדרך שכירות מקידושין ט"ו ע"א. וכותב בהגחות אשרי פ' ד' זה' דאין דרבי נתן שיק נמי בחוב של הלוואה, ובמפקיד ונפקד, ובניזק, ובשכירות ובגוזל ונגוזל, ואין חילוק אם שניהם הלוואה או אחד פקדון והשני אחר חוב ובכל תביעות שבועלם שיק דין זה, וגם בדיינה גרומי לדמבי"ן דהוי דאוריתא שיק דין דרבי נתן, וא"כ אף במוסר מוצאיין מדר' נתן. והש"ך הסיק דאפי' דין גרומי מדרבנן מוצאיין ממן מדר' נתן כיון שחייב לו מדרבנן וכל דתוקן רבנן כיון דאוריתא תקון, אף דהוי קנסא היכא דמצינו לגבות ממן גובים, ולא מצינו בשום מקום בש"ס ופוסקים לחילך בדר' נתן בחוב שהוא מדרבנן, ש"ך ס"ק ב'.

ובנתיבות בחידושים ס"ק א' הביא מאות שבדבר שנותנים לו בתורת צדקה לא שיק דין דרבי נתן, ואפי' הגיע ליד הלוואה אין המלה יכול לטרווף מהן, דין זה משומש לעבוד נכסים, אבל מ"מ החוב מוטל עליו לשולם מכל מה שהגיע לידי אם יש בידו יותר מכדי סידור בעל חוב. ועיין עוד בש"ך ס"ק ג' בשם הרמב"ם ממתנות עניות בפ"ו, ועיין בס"י

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסתמאותיהם של גדולי ישראל, ניתן להציג בהוצאה "כתרים" בטלפון 0584150477-02-5712225 או 02-5712225
email: minchat.aaa@gmail.com

דרך הלואה, או דרך מקה וממבר, או שכירות. וזהו דין שעבודא דרבי נתן.

ב. רואבן שיש בידו משכון מהגוי, והגוי חייב לשמעון, י"א **ו** שיכול שמעון לפדות המשכון מרואבן ונתן לו קרן וריבית שעלה עליו **ו**, וגובה את חובו מן המותר במשכון, והכריע הרמ"א דכן נראה דמאחר שאין לגוイ לפרווע בענין אחר יש לשמעון כל זכויות הגוי, ואע"פ שיש מי שחולק **ח** בזה נראה לדzon כן.

דף לא:

חו"מ סימן עב סעיף ב

עין משפט א.

ב. ד. המלואה את חבירו על המשכון ט בין שהלווה כסף או פירות, בין

צ"ט סעיף ד' בהגה"ה.

ו. תשובה מהרייל סי' קפ"ח. והוא שאין לחוש שיבא הייזק לרואבן מזה. סמ"ע ס"ק ג'.

ז. והש"ך בס"ק ד' כתבadam הלווה על שנה ובא לפדות תוך שנה צריך ליתן לו ריבית של כל השנה. וכך הוכיח מסי' ע"ב סעיף מ' ומהשובה הרשב"א שהביא הוב"י בס"י ק"ד. ועיין בס"י קצ"ד סעיף ב' בהרמ"א.

ח. והוא הרשב"א בתשובה ח"ז סי' קי"ג.

ט. ממשנה במציאות פ' ע"ב, ורמב"ם פ"י מהלכות שכירות וכת"ק שם. ובין שימושו בשעת הלואתו או אח"כ. כתוב הטור הרי"ף והగאנים, וכותב הר"ן בסוף שבועות הדיניים בשם הרמב"ן בדף מ"ד ע"א דרישית הגאנים מה שאמרו אימור דאי"ר משכנו שלא בשעת הלואתו וכו' אינו אלא דחיה בעלמא והאמת שאפי' בשעת הלואתו וכן משמע מפ' כל שעה בפסחים דף ל' ע"ב ובפ' השולח נ"ז ע"א.

**শמאננו בשעת הלואתו^ב או שלא בשעת הלואתו^כ, הרי הוא שומר
שכר על המשכון^מ.**

ג. והש"ך האריך ופסק דבמשכנו שלא בשעת הלואתו חייב אף' באונסין. ואם המשכון הוא מהדברים הצריכים כגון כד ומחרישה מבואר בס"י צ"ו חייב באונסין לכ"ז ע, כיון שכל זמן שהמשכון תחת ידו של המלווה אינו יכול למכורן ולא לתבוע חובו מבואר בס"י צ"ו סעיף כ"ב והוא כאופטיקי מפורש. אבל בדברים שאינו חייב להחזיר לווה משומש השבת העבות לא הו רך שומר שכר. ועיין בנתיבות בחדושים ס"ק י"ד.

כ. וממשכנו שלא בשעת הלואתו רק כشمאננו ע"פ ב"יד, או ע"י עצמו בזמן שלבי"ד היה רשות למשכנו, כגון אחר זמן הפרעון, או בתוך זמנו והלווה מבוצז נכסיו, אז לא הו אלא שומר שכר. ואפי' במקום שהיב באונסין אינו חייב רק כנגד חובו אבל לא ביותר מהחובו אבל בזמן שאין רשות לב"יד למשכנו, והלווה משכנן לו מדעתו שלא בשעת הלואתו, הו כי גזולן וחיב באונסין על כל המשכון, כ"כ הש"ך.

ל. כרבה משום פרוטה דר"י דהעוסק במצבה פטור מצוה, ובאותו רגע שעוסק בהלואה או בשיטוח וניעור של המשכון מצוה קעbid ופטור בשעה זו לתת פרוטה לעני, ומשום כך הו כשומר שכר כל זמן היות המשכון אצל, ואפי' אחר שכבר פרעו מבואר בסעיף מ"ג.

ואפי' אם המלווה נתן רשות ללווה לקחת המשכון לביתו לשוטחו ולנערו בכל עת שייצטרך ממ"מ המלווה הו כשומר שכר. ועיין בバイורים ובנתיבות בחדושים בס"ק י'. וכתב בפעמוני זהב של דעת המחבר שהוא כשומר שכר לאו דוקא אם נתן לחברו משומש חן וחסד שפטור משום פרוטה דרב יוסף אלא אף' נתן המעות בריח עיסקה דין כ"ש, והגם שהש"ך בס"ק כ"א הביא שמהר"י בן לב נסתפק בזה לא הסתפק אלא לדעת הרמ"א שיש לו דין שומר חנים אבל לדעת מר"ן אין מקום לספק, וזאת וראה מש"כ הרמב"ם בפ"י מהלכות מתנות עניים שמנונה מעלות בצדקה ומעלה ראשונה במ"י שלוחה לחברו ועשה אותו שותפות, ופסקם מר"ן המחבר בירור"ד סי' רמ"ט סעיף י' וא"כ יש מצוה לנוטן לחברו מעות להסתחרר ומחזק בידו יותר מהלואה גרידא, וא"כ פשוט הוא שוגם בנוטן לחברו בעיסקה לריחון דין כשומר שכר. ע"ש.

מ. וי"א דהມלווה על המשכון אינו אלא כשומר חינם לעניין שם דמי המשכון יתרים על החוב אין המלווה נותן ללווה היותה אלא אבד מעותיו ולא יותר. כ"כ הטור בשם רי"ז והרא"ש, והביא דעתו זו ברמ"א, ופרוטה דר"י לא שכיה. ועי"כ כתוב הרמ"א דמספיק לא מפקין ממוןא מהלווה. ואפי' תפס המלווה מוציאים מידו ואני יכול לטעון קים לי כהפטוקים כרבה ודלא כסמואל. ודלא כהש"ך שכחוב דמהני תפיסה, ועיין בנתיבות ס"ק י"ז דמה ששווה המשכון יותר מהחוב אין להוציא מהמלואה דתפיסה בזה מהני.

אבל אם נגנב או אבד בפשיעה לכ"ז ע"י כשומר שכר גם על היתרה מעבר לחובו. והש"ך העלה דשלא בשעת הלואה הו כשומר שכר גם ביתר מהחובו, כיון שזונה המשכון

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדך" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסתכמהיהם של גדולי ישראל, ניתן להציג בהוצאה "כתרים" בטלפון 0584150477-02-5712225 או email: minchat.aaa@gmail.com

ה. לפיכך אבד או נגנבו המשכון חייב בדמיו, ואם המשכון היה שוה כדמי החוב אין לו עליו כלום, ואם החוב יותר ישלם לו הלווה ההפרש, ^ג ואם המשכון שוויו יותר נותן המלווה לולה את ההפרש.

מדר' יצחק ויכול לקדש בוASA בהיא הנאה הו שומר שכר, ועוד כיון שתופטו על כספו בהיא הנאה הו שומר שכר. וכתב דאפשר שזו היא דעת הרמ"א שכתב וי"א דהמלוה על המשכון הו שומר חינט והינו בשעת הלוואה. ובקצתו בס"ק ר' העיר על הש"ך דגם אם קונה אותו מדר' יצחק לקדש בוASA אין קונה אלא נגד מעותיו וכן מבואר להדיא בתשובה מיימוני בספר משפטיים ס"י נ"ז.

וכתב הסמ"ע בס"ק ט"ו דטעמו של הטור והרא"ש דאף דס"ל דהו שומר חינט מ"מ אבד מהחובו נגד המשכון אף הלוואה סתם, ואפי' משכנו בשעת הלוואה שלא קנהו מדר' יצחק, משומם דפסק ר"י וסייעתו כשמואל דאמר אם אמר בשעת הלוואה ע"פ שאיןו שוה דמי חובו קבלתיו אם אבד המשכון נאבד כל חובו אף המשכון כתא דמגלא, וכיון שההלך בא כשמואל אף לא אמר כלל בשעת הלוואה דקיים על אחריותו לפחות בדמי שוויו וע"כ אבד מהחובו נגד המשכון הגם שהוא שומר חינט ע"ש.

ועוד כתוב הסמ"ע דזודק במשכון של ישראל שהשכינו לטובתו בלבד ריבית, אבל אם משכין ישראל לחבירו משכנו של עובד כוכבים ונוטן לו ריבית ממנו, נראה פשוט דהואיל שומר שכר לשלים לו כל דמי המשכון, فهوיל כאילו הלווה לעובד כוכבים עצמו דאל"כ הרי אסור ליקח הריבית מישראל ע"ש.

ובנתיבותו ס"ק ט"ו בחידושים כתוב גם במשכון שאין בו דין שומרים כגון בקרקע או בשטרី חוב, או שהיא שמירה בבעלים, או משכון של עכו"ם, או כשהיה הלוואה עיסקא דהוי כשמירה בבעלים דכמו שהוא מחייב לשומר המשכון כמו כן מהויב זה לשומר חלק הפקדון, בכל הניל איבד המלווה מעותיו מטעמו דשמעא הוי כאילו פירש לו שאם יאבד המשכון יאבד מעותיו. ועוד כתוב בס"ק ט"ז אם נגנוב חלק מהמשכון ובנהנאר יש בו כדי חובו גובה חובו ממנה דעל היתרון הוא שומר חינט, ואם המשכון קרקע אף כתוב בשטר לשון מכירה, מ"מ כיון שהמנג להחזיר לו המעות לא הוי אלא משכון, ולכן אם נשרכ בפשיעה או באונס הדומה לגניבה ונשאר הקרקע אם כתוב בשטר שהשכין לו מתחום ארעה ועד רום רקייעא שימוש לו גם הקרקע גובה חובו מהקרקע, ואם כתוב שימוש לו הבית בלבד אבד מעותיו, דגם במשכון דמרקען אבד ג"כ מעותיו.

^ג. ואם פירש בשעת הלוואה שמקבל המשכון בכל החוב אף אם קיבל קט של המgel תחת אלף זוז אם אבד המשכון אבד הכל. כ"כ הטור כගירסת ר"ח ור"ת. ואם הלווה על ב' קתות ופירש שימוש בכל החוב אבד אחד אבד מחצית חובו.

ואם ב' המשכונות שוים שונה, כגון נתן לו במשכון על הלוואה של י' זוחבים וקטתא שווה זוחב אחד ונסכא שווה ג' זוחבים, אותן ששה זוחבים אותן מכוסים במשכנות מתחלקים למחצית, ג' זוחבים על הקתא וג' זוחבים על הנasca, וע"כ אם אבד הקתא אבד ד' זוחבים ואם אבד הנasca אבד ר' זוחבים. והכל הוא כל המותר שיש מן החוב על המשכונות

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדר" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמתיהם של גדולי ישראל, ניתן להציג בהוצאה "כתרם" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

ב. נאנס המשכון שנלקח בליסטים מזויין, ישבע המלווה שנאנס ס' ויישם הלווה את חובו במלואו.

או"ח סימן תמא סעיף א'

עין משפט ב.

עין לעיל דף ל: עין משפט אות ח.

או"ח סימן תמת סעיף א'

עין משפט ג.

א. חנות של ישראל ע' והסהורה שלו והפעלים ס' הנכנים לשם א"י, החמצן הנמצא שם אחר הפסח אסור בהנאה צ'. אבל אם החנות היא

חולקים על המשכונות שיש לו בשווה. נתיבות בחידושים ס"ק י"א.

ט. אף פירש שקיבל אחריות אין הכוונה על האונסין רק על גנבה וابتיה לאונסין לא שכיח, ודוקא שאין הלווה טוען ברי שלא נאנס אלא אינו יודע מהו כי אני יודע אם פרעתיך, אבל אם הלווה טוען ברי לי שלא נאנס הוא כפרעתיך ונשבע הלווה היסת ונפטר, ולדעת הסמ"ע אף אין ללווה מיגו דפרעתיך כגון הלואה בשטר, או בתוך זמנה, מ"מ נאמן הלווה בשבועה חמורה ונפטר, ולדעת הש"ך בכח"ג שאין ללווה מיגו נשבע המלווה ונוטל. ובנתיבות כתוב דהעיקר כהש"ך.

ואם המלווה טוען החזרתי לך המשכון והלווה מכחיו, הלווה נאמן אף אין לו מיגו. ואם ידוע שפשע המלווה, ונחalker בשוויו של המשכון, הלווה נאמן אף בלי מיגו. ובירוש שיש לו שטר ונזכר בו המשכון לא טוענים להםணסו ע"מ להגבותם, אלא אינם גובים כמו בואר בסעיף נ"ד. נתיבות ס"ק י"ב.

ע. ~~ו~~ מברירתא בפסחים ל"א ע"ב, וכගירסת רש"י ורב האי גאון, אבל ר"ח גורס להיפך. הכלל הוא שלרש"י ורב האי הולכים בתיר על החנות אם הוא ישראל חמץ שנמצא שם אחר הפסח אסור בהנאה, ואם הבעלים של החנות עכו"ם חמץ הנמצא שם אחר הפסח מותר, ולר"ח הולכים אחר הפעלים הנכנים שםadam הושאל החמצן אסור.

פ. הינו המשתדרים במכירת הסחורה ולא הקונים. טור, ולבוש. ודוקא שיש במלאי שבוחנות גם פת, שאז יש לתלות שהחמצן מן המלאי, אבל אם אין באותו מלאי פת מותר כשל הפעלים עכו"ם, ועיין בב"י ובב"ח, והפר"ח הסבירים לדברי הב"י.

צ. הר"ף והרמב"ם והרא"ש השמיטו דין אלו ולענין דין נקטין כדרעת רשי"י ורב האי, וכן נראה דעת השו"ע, וכ"כ הפר"ח. כה"ח אותו ד.

~~ו~~ אם נמצא חמץ אחר הפסח ולא יודעים אם של ישראל או של עכו"ם מותר בהנאה ואסור באכילה, כ"כ המ"א בס"ק ב'. אבל יש הסוברים דמותר גם באכילה דספק בחמצן שעבר עליו הפסח שהוא דרבנן לקולא.

של הא"י והsthורה שלו, והപועלים הנכנסים לשם ישראלים, החמצה הנמצא בchnerות אחר הפסח מותר אף באכילה וזו דעת רש"י ורב האי גאון, אבל לדעת ר"ח היפך.

עין משפט ד.ה. א"ח סימן תלג סעיף ח

ט. כותל שנשתמש בחורייו בחמצן ונפל ונעשה גל אף' אינו גבוה ג' טפחים כדי שיחפש הכלב ^ק א"צ לבודוק ^ר כיון שיש שם סכנת עקרב ^ש, דהיינו שיטרדים ^ט הבדיקה של מצוה יחפש אחר מהט שאבדה לו ויבא לידי סכנה.

וכל זה בסתמא שיש שם חמץ, אבל בודאי יש שם חמץ, אם אין עליו גובה ג' טפחים צרייך להוציאו ^א ממש במרק או בכלי אחר שאין בו סכנה, ואם יש עליו גובה ג"ט מבטלו בלבו ^ב.

ואם נמצא במקום של עובי דרכים, הולכים אחר הרוב המצוים שם באותו מקום ולא אחר רוב העיר. כה"ח אותן ח'.

^ק. שהכלב מריח ומhapus עד ג' טפחים.

^ר. ומ"מ צרייך לבטל בלבו, דשما יש שם חמץ ויעבור עליו. ט"ז ס"ק ח'.

^ש. אף' ספק סכנה עקרב א"צ לבודוק, ודוקא במקום שמצוים שם עקרבים או נחש ארסי כמו אפעה או כל נחש כuous שדין עקרב. כה"ח אותן ס"ד.

^ט. ~~א~~ דבשעת הבדיקה עצמה אף' שהוא מחייב אחר מהט ג' כי הוא שלוחי מצוה שאינם ניזוקין ורק אחורי שה毛泽东 יש חשש שנייק. שהרי הנוטן צדקה ע"מ שיחיה בניו הוא צדיק גמור אף' שנוטן הצדקה להנאותו. מ"א ס"ק ט"ז.

^א. ואם לא הוציאו אף שביטלו למצאו אחורי פסח אסור בהנאה. כה"ח אותן ע'.

^ב. ואם ביטול זה מן התורה או מדרבנן הב"ח כתוב לרשותו יותר כדי לבטלו, אם צרייך לפקס עליו הגל ולבערו,adam ביטולו רק מדרבנן אין עליו שוב חיזוק אחורי זמן ביטולו. כה"ח אותן ע"א.

ואהרי שביטלו בלבו ו עבר עליו פסח מותר בהנאה, כיון שלא עבר עליו "בבל יראה ובבל ימצא" שאין לחוש בו להערכה הויאיל ונפל עליו מפולת. כה"ח אותן ע"ב.

עין משפט ו.ג.**חו"מ סימן רצא מעיף טו**

טי. הכספיים והדינרים ולשונות של זהב ושל כסף ובניהם טובות, אין להם שמייה אלא בקרקע, ויתן עליהם טפח עפר, או יטמינו בכותל בטפח התחתיו הסמור לקרקע או בטפח הסמור לקורה. אפילו לא יתנו באמצעות עובי הכותל, רק שיכנס טפח בתוכו, אבל לא באמצעות הכותל, שמא יחפרו הגנבים ויגנבו. אפילו נעל עליהם כראוי בתיבה, או החביא אותם במקום שאין אדם מכירו ולא מרגיש בו, הרי זה פושע וחייב לשלם.